

Изази из Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
годину 10 франака, на чет-
врт годину 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политичку и књижевност.

Преплатити може се у
свакој поштанској кон-
тори или директно у редак-
цији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а
може се и картом уплати-
ти на пошту у Котор.
Доплатити може се уплатом
у Рублима и новчанима.

За огласе плаћа се од
редка новца. За огласе
на дужи вријеме важе
погодније цјене.

Позив на претплату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Многим нашим претплатницима
истече тромјесечна претплата крајем
овога мјесеца.

С тога позивамо учтиво све
пријатеље нашега листа, који су ради
и даље овај лист држати, да нам
за времена пошлу претплату, да
ми не би, због касно стигле претплате,
који лист од идуће четврти изостао.

Цијена је „Гласу Црногорца“:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-
УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕР-
ЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. а. в. р.

На по године 3

На три мјесеца 1 . 50 и.

За све друге земље у Јевропи

Америци:

На годину 20 франака.

На по године 10

На три мјесеца 5

Претплатници из Аустро-Угарске
(и Босне и Херцеговине) нека шаљу
своју претплату поштомском у-
путницом на г. Петра Рамадановића
у Котор. Нарочито се у-
мољавају претплатници из Босне и
Херцеговине, да нам не шаљу новце
непосредно овамо у запаљеном пис-
му, за које ми морамо едје плаћати
свагда по 40 до 50 новчића, него
нека упућују претплату на г. Петра
Рамадановића у Котор, и то поштом-
ском упутницом.

Претплату из Србије на наш
лист прима самокњижара Велимира
Валожича у Београду. С тога до-
ка се тамошњи наши претплатници изво-
де за времена с претплатом обратити
на ту књижару.

Претплатници с другдјех стра-
на нека шаљу своју претплату у
плаћеном до **Методијевићу**
на: „Управу „Гласа Црногорца“ на
Цетиње“.

Цетиње, 20. Марта 1885.

У П Р А В А

ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 6. Априла.

„Поживајте наставници наши, ико
глаголаша важе слово Божје.“

Данас — по предању црквеноме —
навршује се хиљаду година отада се
претцима нашим угасио „Свјетилник“
њихов, **Апогоса Методије**.

Угасио се тај свјетилник њихо-
вим тјелесним очима, а засијао је
вјечном свјетлошћу, којом свјетли,
ело пуна тисућа љета, потомцима њи-
ховијема.

Неизбројни славенски нараштаји
што један за другим настајашу, у
дугоме низу вијекова, управљаху се
по томе свјетилнику, на путу вјере.

Као што се лишће на стабу из-
мјењује свакога прољећа, примјујући
свјетлост и топлиоту од истог сунца,
тако су и ти изумрли нараштаји на-
пајали се из једнога источнога Хри-
стове науке, који у дивноме славен-
скоме руху предадохе очима њихови-
јем Методије и Кирилу.

Цијело благодарно славенство,
светкујући данас хиљади дан пре-
ставања Методијева, сјећа се и бра-
та ку Кирила, јер нераздвојени су

били у светоме дјелу па не раздваја-
мо их ни у слави.

Браћа наша, славени западне
цркве не могуће сви одржати зајед
Кирилов и Методијева: славенски језик
и азбуку у богослужењу, али сличном
прославом исказују колико цијене тај
аманет; они који га одржали, сла-
вом том свједоче да ће га и даље дра-
жити; они који га напустише, сјећају
се тијем изгубљеног блага и жале на
њим, а то је повод да опет за њим
посегну, те да га присвоје!

Ми смо так много сретнији. То-
лико осјећај благодарности према Апо-
столима који нас похришћаваше, по-
мишљао се с оправданим поносом што
одржасмо кроз хиљаду година, успр-
кос злијем врсинама и злијем намје-
рама, неприкосновено зајед њихов.

Знаменит је ово дан у историји
славенској, дан када је Св. Методије
удостојен Богом вијешта славе за тру-
дове његове и брата му Св. Кирила
и у корист Славена. Он нам памони-
ше оно благословено доба, када су
претци наши примили вјеру хришћан-
ску, када је положен темељ славенској
писмености.

За вјеру нашу, за православље
које смо сретни да исповједамо, ми
морамо благодарни бити, Светоме
Кирилу и Методију. Претци наши,
древни Славени клањали су се идолу-
ма и у многе различите су Божове
вјеровали, али једнога правога Бога
нијесу познавали. Са благословом па-
тријарха патријарха крсту се апо-
столи Кирил и Метод у славенске
земље, и за неколико година апосто-
скога свога рада, они обраћају у пра-
вослављу вјеру и подижу храмове бо-
жије у Бугарској, у Далмацији, Па-
нионији, у Ческој, у Моравској. Колико
је важно за нас Славене, што су нас
света сојузска браћа у хришћанство
обратили и тиме на пут истине упра-
вили, толико исто за нас важе и то,
што су нам они предали на наш језик
свето писмо и литургијске књиге и што
су увели славенско богослужење. Глав-
ни узрок, због кога се хришћанска
наука није могла учврстити код наших
предака, прије Св. Кирила и Методија,
био је тај, што им је непозната била
та наука, што су пређашњи служили
им црквену службу на не славенском
језику, и па томе истоме језику учили
их Богу се молити. Народ је примао
крштење, постајас је хришћанином, али
при првој згоди не усвојивши темељно
хришћанских истина, издао је опет у
незабоштво. Добро је ово погину
било светој браћи: на зато да им ус-
пјешан буде рад, да се наука, коју су
они имали проповједати Славенска,
усели у срца њихова, они пред поз-
нак на апостолски свој пут преведу
св. писмо на славенски језик, врседу
и црквене књиге потребите за црквену
службу народу. Кад је народ послје
слушао св. литургију на славенскоме
језику и почео се Богу молити својим
језиком, — кад је појмив на самоме
извору хришћанску истину и сам чи-

тао и разумјевао, шта садржи свето
писмо, није већ могао бити бојазни,
да ће он одступити од те истине, и
одрећи се оне вјере, јер „Открове-
си уми глукху усмшати крхтисел сло-
ва и изишк асент баста гугаишк и о-
ришкел кел Славяне свѣтом небесам“,
важе извотонисан Свети Апостола.

Да нијесу на тај начин поступи-
ли Св. Кирил и Методије, тешко је
казати како би се Славени православ-
ној цркви придружили, и да ли би ми
данас православну вјеру исповједали.
Благодарећи оване, успјех је свете
браће у проповједи њиховој био ван-
редно велик. Ово су појмили против-
ници Славенства и православне цркве,
и зато су сваке неспријатке отворили
Св. Апостолима, поддржавајући их чак
и гошењу.

Писменица, која су се у
њихово доба употребљавали, тешко
је било написати сваку славен-
ску ријеч, и тешко је било писати у
погледу на науку хришћанску, која му
се правовједала. Да отклоне ову не-
пријатну, пропакнуту апостолском ре-
позитиву у светој својој проповједи међу
Славенима, свети наши пророци и
својау славенска писмена, и тим
писменица потпу писати књиге, које
су морали дати у руке новообращени
савоцима Христове цркве. Тиме су
они положили темељ оној славенској
писмености, која се послје овако бо-
гато развила, и која нам казује, ко-
лико је света била мисао наших светих
апостола, кад су азбуку саставили.
Сви православни Славени без разлике
чувају и данас то благо, које им о-
ставили у напједство Св. Кирил и
Методије, и чуваће га свагда, вајући,
да тиме најочитије показују своју
вјерност светим својим просвјетитељи-
ма, и да се тиме правим њиховим у-
ченицима могу називати.

„Величајте вас Апостоли Христови,
Кириле и Методије, словенски учени
своих просвјетитеља и љазки словен-
ски во Христу праведни.“

О француско-кинеском спору, бе-
чка „Преса“ доноси овај извјештај:

Прелиминарни мир између Кине
и Француске закључен је, само ако
Брисон и Фрескет хтеју да приме
и одобре, што су Ферр и његов пу-
номоћник са агентима кинијске вла-
де уговорили. Чунг-Ли-Цамел, са сво-
је стране, већ је ратификовао датичне
уговоре, које су Харт и Камбел са
Видотом уславили, и објавио их сло-
вима небескога царства у нарочитој
прокламацији о евентуалном напушта-
њу Тонкина од стране француских
царских чета. Кас што француски
услови са особитим донадањем и отво-
реном радошћу, ради бајања доброга
Бара, наглашавају, тај је одлучај ко-
рач у Пекинг учинио, ч. да се већ
потпуно знало са догађаје у Кангону,
на сак и за нас Феррјевог министар-
ства. Очигледно задовољство на томе,
које се у главним органима републи-
канских парламентарних група по-
казује и слабо одушевљење, које су
Брисон, Фрескет и Камбел исторно
унијели у министарство за изолкувано
негочно-азијско предузеће својих пред-
ходника, изражавају претпоставку, да

се ново француско министарство неће
уступити, да неће примјером Чунг-Ли-
Цамеловим и да и ово ратификује
прелиминарни уговор. Тиме би се утвр-
дило дефинитивном закључку мира ме-
ђу Кини и Француске. Но Ферр би
знао хоће ли то срећно проћи, да ли
неће изнова настати опет такав тако-
звани „диспоразум“, и, као тада по
закључку Тијентинског уговора беога
код Бак-Ле-е, дати Францусима пово-
да да се горко туже на перидију
азијских дипломата, а мандаринима
оним, да се жале на страшно и не-
корективно поступање потчињених офи-
цира експедиционог корпуса чије по-
грешке и истине против пријави ме-
ђународног права Француска припи-
ва својом заставом.

Ми у почетку нијесмо могли пра-
во вјеровати изјестима о закључку
прелиминара мира, ма како да су оне
позитивне гласиле. Ми смо у њима
назирали опет такав од оних маневра-
ра, у којима је кинеска дипломатија
исто тако неискрена, као и ватикан-
ска, када ваља, одуговлачењем и за-
варањем, добити времена, те против-
ника изнети забороти и духовно
отупити. Но од како нам је познат
садржај уговора Камбеловог и Ви-
дотовог на престанања париских
листова, који га са донадањем и ва-
жним хвалисањем истичу као неко
особито добро, од то доба ми нисмо
не сумњали у исправност вјести да
је Чунг-Ли-Цамел „поред свега тога
што су му били познати догађаји у
Лангсону“ није ратификовао те пре-
лиминаре мира. Ми разумијемо сада и
журбу, којом су лукави мандарини тај
акт извели и чак и то, за што су ти
превјени дипломате преко својих аге-
нати Харт и Камбел толико нагла-
вљивали, да се у Француској ријеше.
Мудри кинијски дипломати врло добро
знају, шта вриједи у таквим стварима,
када се добро употреби психолошки
моменат. Њима је врло добро дошло
растројство политичко, које је у Пе-
кинг настало уследиј поразу Пегије-
ровог и пада Феррјевог кабинета. Они
су се могли само у тренутку таквог
узбуђења и забуне надати, да ће на-
родне вође објеручке, прихватити та-
кав уговор мира. Ако је Ферр још за
вријеме своје моћи тај уговор потпу-
но одобравао, то он заслужује,
и то баш он главом, у првој линији
оној ону грађу којом су га при ве-
стовом наду у комори обасули блато.
Тај мир је за Феррија, индиглача и
необорива топаншаника рата готово
срамота; но ипак било је смијешно
позивати га на одговор за несрећан
случај који се десило Пегијеру.

Французи су могли много јестич-
наје доћи до тога мира, без губитка
њиховог војничког и дипломатског
престижа. Тај су мир гинели у свако
доба пузила, но врије су са поругом
одбијали, што се држало да ће се ра-
том више добити. Овај уговор потпу-
но одбацила Тијентинском уговору,
но још им мање даје, но што им је
пучено послје судбоносног „диспо-
разума“ код Бак-Ле-е. Француска је
послје тога мира, када је из нова
отпочела рат за отпиту свога ору-
жана и за новање жртава „диспо-
разума“ код Бак-Ле-е, тражила осам-
десет милиона динара. Кина тада није
никако хтејла да пристаје да плаћа
ратну отпиту, и пристајала је само
на то, да за три мјесеца за породи-
це погинулих Француза код Бак-Ле-е.
Распаљен у велико „таквом високо-
инијек“ одиоче Ферр уз приставак по-

море изгубио рат са Кином, и пошто је овај три четврти године трајао, њеку се омет јуди мир под старих услова, само што више нема ни го-пора о отплати за жртве пале код Бах-ло-е. И дођа до таква мара, сма-тра се сада у Француској на неку срећу, за неки новоназван обрт судбине! Цио тај рат заједно са својим грдним жртвама у погину, ратном материјалу и људству остао је потпуно без ика-ква плода. Француска њима није ни-шта друго постигла, већ само то, што су Кинези још овега своје превази-шле. И без икаквих војничких пораза, сам амер код Монтсона и код Кезунга, Француска изак излази као побјеђена из борбе са оном сином, коју је Шамел-Лавур иза себе сматрао за незнатну членицу, називајући је „*puissance négligeable*“! Тај несрећни рат има само један једини позитиван резултат, чији ће историјски значај тек будућа покољена моћи достојно да опише у цијелом његовом обиму. Он је показао савременицима да Ки-на данас више није болеснији старац на далеком Истоку, на чији носјед поморски народи смију чекати као на своје наследиство, него да је она врло живава и здрава држава, која је у стању да се најбољим успјехом су-бине напад од стране једне европске војничке силе.

Прослава хиљадугодишњице св. Методија на Цетињу.

У великој светковини народној, коју слави данас цијело Славенство, у светко-вини хиљадугодишњег спомена на велика дјела првих славенских учитеља, разумије се, да није могла изостати ни крајња славенска стража на југу, предгорије добро надежде српске, наша мила Црна Гора.

Већ прије свога позива у Русију, заступник црквене власти у Црној Гори, преч. г. архимандрит Митрофан Бан издао је сходну окружницу на подручно му свештенство, у којем га позива, да прослави данашњи дан црквеном светко-вином.

Но и остали кругови у нас, који скла-тају замишљај ово светковине, нијесу могли остати изван покрета, који се тиме пово-дом растазавао по цијелом Славенству. Нарочито су Читаонице наше осјетале живу потребу, да и оне, као просвјетни заводи, принесу свој дијелак у ову опште-народну славенску прославу.

У томе је добрим примјером претхо-дила Читаоница наше пријестонице, која је у протим четвртим држала скупштину, на којој се виједало и закључило како се има прославити, од стране Читаонице, хиљадугодишњица св. Методија на Цетињу.

Према закључцима те скупштине светковина се у главном ограничила на црквену прославу, не осим тога држала је свечана јавна сједница Читаонице и позва-ла су и остале Читаонице по Црној Гори, да се језу овој светковини.

Ми ћемо овдје описати текај свет-ковина.

На 9 ура прије подне велико звоно огласило је наступање свечаности, које су отпочете са службом божјом. О служби је чиновјествовао преч. г. прота Матиновић са осталим свештенством и ђаконом, а

присутствовали су: Поклопа Васочанства Казан и Казанца, Намјесник пријестонице Казан Давид, Њихове Сајетности Казан-ице и остали чланови високог владу-ћег Дома; даље државне сајетности, ми-нистри, чиновни државног суда и остали ишли и њихи сајетници пријесторски, шваб-ска младеж обједног пола и од свих школа са својим наставницима и манастир народи. Послије службе божје, шло се у Чита-оницу на свечану сједницу. Ту су били скупљени не само чланови Читаонице, брава, потпоставици и почетци, него и мно-зина другог народа. Сједница је отворео председавик Читаонице г. Јован Павловић, споменути високи званик светковине и позвавши одабравца на ту цијелу члава Читаонице, њенога потпретседавника, г. Ми-тра Плавеница, да држи бесједу.

Том пољву одзвао се г. Плавенић бесједом, коју ради окупљеног простора у овоко броју принуђени смо изоставити, а коју ћемо у даљности у изућем броју са-опишати.

Иза ово бесједо епит је устао пред-седавик Читаонице г. Јован Павловић и прогласио неколико топаких ријечи у ко-ришт јединства, слоге и братства у свих славенских извесних. На то ријечи скуп-штине се одважала топаки усмјенима: Славна св. славенски апостолима! Живјело Славенство! Живјело Господар Црно Горе.

Давас на вечер биће братски саста-вак члавога Читаонице у великој гости-оници.

Отпувањена је од извозицино члаво-ва и једна денена подрава славенском добротворном комитету у Петроград.

Политички преглед.

Аустро-Угарска. — Рајхсрат изво-риће се 8. ок. м. претоганим говором. У заједничко министарској скупштини у Бечу закључено је да ће обје влади пољви предлог о понавшау царине. — Намјесни-ца развијет аустр. провинција позвааи су у Беч ad audiendum verbum одгосно на-стајућих избора. Каже се да ће им се да-ти сходни напущти да избору буду сло-бодни од ма чије пресије. Изборне агита-ције већ су почеле у горњој Аустрији.

Русија. — У руским новинама чла-вимо извјештај генерала Комарова о субоу са Ангавица. Ми ћемо тај извјештај у нашоу свдје припијети:

13. Марта наше одјељено хрену од Дас-Кепри те се примаче к нашој обали ријеке Куши. Динау моста већох један ангавици напад. За избјећи судар народих мојим трупама да зараму позицију не е врта далеко од Ангавица.

14. Марта зашотесмо претговора са ангавским министром Јет. Кал се Ангавици ујершише да ми не намјеравамо нападати из почетно примкати се к ишнем деоу.

15. Марта стиривши три своје чете са топовима и једним одјељеном коњице протва једне наше чете која је ишла да разогласара. Њихово позивање почело је бијати сједе и наобирати.

16. Марта зашотесмо високе над лив-ном страном измета догора. Ту почеше пратити ишчешо; а већ оставише одје-љено коњице а пред нама на један пу-шкотмет сјестисамо јак предетриже.

17. Марта послах енергичан назов зашотесмоу ангавским да прије ноћи његова вијска има се уздизати е ливне обале Русидика и одосне Мургаба до ушћа ријеке Куши. Заповједник ми одговори да он већ то учинио и да га Ангавици са-вјетују тако. Ја му нисах пријатељско ишмо сајетујући га да поспуша. Сјутра

18) пропук са мојим трупама пут Ангавица, једва да демонстрираи, а он иле дочекано метица на топова и иша-дом коњице; разумије се да смо им с мјеста одговорили на итег начин те се Салга изирије и — пошва-дице су нам ић познато.

Јавно мишљење у Русији. — Већма је задовољно поштеном г. Комарова.

Петерб. Вједомости. — Мише да по-бједа генерала Комарова није така случај која треба жалити; дипломатија може се — већи и моћни чвет — по својем обичају изишавати се, али те Русија већ ишала учинити пред Ангавским ради Ангавског пораза. — „Новое Време“ паше да Русија треба да иште објашњења од Ангавског рашта су иша. Официри у ангавској војсци. — Катков јављају из Ангавско, да е тамо прдари ујершење да је већ пријека сервисити те вјечао трговце у Ангви и да Русију треба сматрати тамо равноправном државом. Катков додаје да би један објави руски државник не свијела е освојењу ишца; сусједство Русије да је ишасе по Ангавску ако изахнује мржња протва Русије ишаче бажга еусједа од Русије не би жељели мога. Гласотв нема бажга средетва да свој углед подигне по ако ушметан трајит мир са Русијом. То би дооро било и за цијавишавију. Тијом би постали протва и болш политичка одношај цијезога свијета а одстранила би била свијета мржња, тај најишководни елемент. Члавак се завршије ријечица: Русија није случајни на епшету; пријемо извјеку да се настоја око добрих одношаја ш шом а не да се ради о пшном осла-бљену.

Њемачка. — Берлинска „Vossische Zeitung“ доноси вјест, да је ъемачка влада предложала Ангавској, да се раз-вирва око Ангавистана пољви некој трећој држави на рившеме, те да се Ангавска ради тога обратила у Беч и у Рим. — Цар је потписао закон о новој ъемач-кој линији пловидбе: Трст-Бријидзи — Александрија. — Њемачки министар резид-ент у Виограду Брај, позивен је у части те остаје тамо као изваврени посланик.

Турска. — Турска утерђује Дарда-нелу и Босфор. — Бечка „Poll. Cor.“ до-нос ва Ниша наврштај у коме се каже да нестaje и пошледињих трагова при-оренске буње. Ишачу арзирова и Косова слобода је већ пролаз. — Како „Kreuz-zeitung“ јавља, турска је одбила поведу Ангавске да ш њом склопи савез те у случају ако би Ангавска и Русија заратиле да Турска остане неутрала.

ДОПИСИ.

(Х.) УЦИЊ, 31. Марта. — Не зна-мо, какво је вријеме код нас, али нас је удавали ишпа не даде нам, да се прове-лимо, да поиграмо оре не на вшкресеније, кад се сва природа несени; па и то би смо могли подијети и остати баш ресели, али не да нам ни радити; да не остајемо без леба насупшото! Почетак пролећа био је врло лијеп: трава и шача шита расла су тако, да готово можије би бало одмаз ва-ћети, како се подижу вавише; дренад су цијетали; лоза поче већ ливтати нежао млавоје, кад ето ти неколико дана југа в ошар нам све својом славом ишавином. коју вјетар даже са сједијет таласа узбу-ркалога мора и носа висеко и далеко, чак на Пшеч, који стоји вајмање 300 стопа зенад мора.

31-ог Марта ограло суаце, море ле-

жа марио; лагати востичак гона ситне таласиће, ишва као вшро небо, са гроб-нијом рескама по гробову; а тамо у да-љина бс се небо саставља е морем, све је тако вето ашро п шаче. Лету, јаја је свр-шона, некаа жећ ручали в штају се у ште-тем ашавица по река, а ишче се сшршаву ка ручак, па да брже ваају и да се еш-чају; жећа ваају се по шјеску или пш-тају на воду своје мале бродиче, па од јав-ном стању вакати: „ви ваури, ви ваури“! Погледамо е пршора, кад аблаа, вавшону, паа града помела се вавор: црни дим би-дежи његов трач у вааду, а испод њега као испод облака леприша прена згатава. На куверти пуно ауда, међу којима ишосе се једна фигура чојека висока, штасита, који стоји и гледа право у нашу еграву; сунчани ашаци одбијају се од широкотет преш, сва у злату, а кад-кад ишче сине са његове капе изнад чола. Та то је Господар на својој јазти „Сибиле“! „Добро се нам дошло“ пошселе свак; себи; кад ето ти вавор едо даље, зауимне понту од Ратисла-ве и нема га више; прше вама као лијени сак. Потрчимо на Ратиславу и још једаншут видимо јазту, како иде пут Цераве.

Господар је хтве да види положај мје-ста, где се копа канал за осушење Зота-њскога блата, али није било могуће покр-пати се на кршвитој обали, па се кратно, а ето га на удикеној риви, где га свани дочека, као овебли сунца.

С Господаром дошли су и Њемачко Ви-сочанство Кавиња Милена са Њиховијом Сајетностима Кавином Претоловаљавином Давидом и Кавињавица Малицом; е Ста-вом, министром резидентом руским г. Аргиро-пулом, уз њих је дошла и управитељка цет-вичке наше беновачке школе госпођица До-пухана. Остала Господарева пратња може се рачунати до 20 људи. На обали чекату свс чиновници, а тек изабо Кавз сви Му приступише к руди, а тако исто и Кавиња.

Било је већ подне, те Кавз отиде у свој дворак, на Ратислави, где га је чекао готов ручак.

После краткога одмора по обједу Го-сподар је прегледао цијелу своју Ратиславу, која по својем положају можда је дшша од Мирмара, па иша тога почну долазити и приступати к њему људи: а сва висока фамилија одмах иша обједо оде јазтом на-траг у Бар обог тога, што се море почело ушмивиршати.

Сваки који је приступио на Господару, удостојен је био од њега са неколико ри-јечи, од којих свакоче је било срце весе-ло; свакога је питао о његовој стању и живљењу са учешћем, које може показати само отац према својој дјечи, а Херцеговици приише на Господареву руку прилаван дар у пошцу, да се и они провеселе у адрва-де Његово и да забораве барем за један трен своје прогосетво и алу срећу своје јадне отаџбине. У том присје вешер в ве-тера, после када је био сједник: ту је било чиновника и грађана из Уциња, позватих, били су швачи Бугари и један стари Тур-чин, који је ударао у са аз (мала тав-бури).

Највише се Господару допадала муш-ка Турчина, који је вавишту ударао орло ишето, и умјеи шпошто мелодија арбаваш-вијет, турскијет и грчкијет.

Распитивао је њега Господар о сесу, те абор његова широмаштва опростео га на-шаче, а на свршотку ашита, пога су се они, Арбаваш у Турској, највише бојали?

„Тебе Господару“ одговори Турчин, не разумјевајући добро питање.

„Не питам те сад, кога се бојате, — повтори Господар, — но прије још кад сте били под Турском?“

— „Бесара напад вијесмо се бојали, јер он никад није ни ратно на Турску; али најстрашнији нам је био увијек Мокоз.“ — иш-тави Турчин; па и ише погрнјешмо. Збо-рило се о јунацима старог и новог вре-

ИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Фијакер бр. 13.

Први дио

АВЕЉ И БЕРТА.

XII

Док је он залуду тражио по гробљу, једна кола устаалише се пред рашотом. Та кола бијаху протва кавиња, црна, али на бесконима блатаху се гробови, са хер-цешким крунама. Која вааду, најмање, двадесет хиљада динара.

Неки средовјечан чојека, (биће му било око 55. година), сиће с кола те узле-зе у гробље.

Бијаше висока раста чојека, држала и кретања господскога.

Прте ашпа му, јако изражене и пот-пуно правичне, премда никако опоре, ода-ваху његов властоски сој, који се лако одвакује. Са свим тимем што му лако бјеше правично и отајено, ипак не бјеше мило, по баш на против.

Кукаста му нос личине клону како грабљиве тиче. Сјеро очи искажјаху на-дустот што врјећа чојека. Голо тјеме сјело је као да бјеше од старог мидина. Неколико прештавијет дака навало се у

вијенац око тјемена као ваку лавишкоче оратру. Чело му бјеше ширекато и ва-брало дубовићем и чешти братотелма. Нох отима савица му се модре обриваи; ашче му убајеладна, ишаче боју као да му се муч пролаза. Наругавица и опрутни подметет ашрамо му око уста.

Иза је тај чојека много страдао, или је прешерано узмало.

Ово питање по свој прашци.

Он уђе у аућу, позваишши се мави-цак чавошину што му лаже у сусрет.

— Господине, — рече он овоме по-тошеч, — давао сам да подметрим тро-шкоче за радње ово моје дежаће гроб-нице...

— А, молам, с тим имам част да говорим?

— Ја сам херцег Тур-водје.

Чиновник се поклони.

— Рад око гробнице започет је кад сазграих херцегину, моју жену. Да ли је свршен?

— Свршен је, господине херцезе!

— Добро. Ја ћу вам сад потврдити тронах а ви бете поћу у мој двор, у ула-ци свотог — Домавица, к моме благајни-ку, века вам ишати.

Чиновник ешчјаше подале, а чувиш то примаче му се и рече:

— Извешито сјести, господине хер-цезе, па имајте доброту причекати док наишнем то што бете потписати....

— Добро!

Херцег сједо на столу коју му хитно подишсше.

Чиновник зашита.

— Покојноа госпођа херцезица сахра-вања је прошлот мјесеча, јесте?

— Да... ред је био да дођамо још једну разу на гробницу, јер бјеше пре-пуна...

— А кад је то било, молам вас?

— Другог Августа.

— Фала, господине.

Чиновник отвори голему ушавицу гробља, те стаде изшати, на кад нађе поче да чита на главе:

— Слободно земљиште прај обштел-ске гробнице херцега Тур-Водје, продато је за увјек г. херцегу, и т. д.

— То је, то...

— Ја ћу ерговати, господине хер-цезе и приуштити вам све.

— Господине Њисе, — дошпу он млађег чиновника најтеће у ушвеници за мјесец Август, други оджавак те побла-жито све што се одшаси на гробнице господина херцега.

Млађи чиновник поче одмах да чита што му би парећено.

У тај мхт Рене Мулен уђе у кавне-ларију.

Стари чиновник зашита га:

— Желите ли што, господине?

— Молим да ме о вштем обавиштите, одговори Мулен.

— А о чем?

— Ево шта: има више од једнога сата откако лутам по гробљанигу, тражећи један гроб. Мишљах да ћу сам моћи наћи, али ме памтеље издало...

— Је ли земљиште продано било за увјек, молим?

— Јест, господине.

— А у коме је одјељену гробља?

— Не знам, ишти сам то ешч ашче.

— А колико има отиад је купљено то земљиште?

— Има двадесет година...

— Кажите име породице чија је гробница.

— То није вакава ашпа гробница по проста риза, господине, проста к немој скромна; али је лако познати јер на ишче је урезана једна једина ријеч: *п р а н д а*.

— А да, тај је гроб добро познат; у њему је сахраиен потугбеник један пошто га потугбине, његова породица искала је од суда ашину...

— Да, да, господине...

Херцег је с шитиш немарно слушав-тај разговор, очетујући ишма радж потиш-но на ове шитиш ријечи тргну се, кабр-обраве и намери ућу усмјатирити.

Чиновник зашита:

— Тај што га потугбине знао е...

Лероје... Павле Лероје, чини ми се...

мисла, о ваљанијем догађајима историјским у овим предјелима, на споменути Бањини и Пријорјени и славнога у цијелом свијету арбанашкога јунака Ђорђа Кастриота, о којем на жалост, по ријечима ту присутних Арбанаса, нико не зна у цијелој Арбанији, а свијету јесме за турске паше и за свакога савременика, који би учинио најмање јунаштво.

Тако заборављање своје славне прошлости не слугује добро ни за будућност народа. У таквом разговору, ће сваки у присуству Господаревом осјећао је себе слободна и несела, па и још износио за себе некакво задовољство због тога, и то је изазвало не с празнијем срцем и главом, но с пуцањем, лијепис и корисних мисли и осјећања, брао пролеће вријеме до поноћи, па се разишаво с дозвољеном Књажевим с тврдом намером, да идемо сјутра на канал и да видимо, шта се тамо ради.

Сјутра дан Господар је кренуо да види радњу око Зоганскога блата.

Пут иде преко брда Пинеко. Са врх њега ви видите под собом с једне стране море, крајем којега стоје криш криш и стијено с рунама и пећинама, у које бију морски таласи, а с друге стране равнину између Мајуре планине и Бојане: ту — тако зване кадре, оранице Мајуре, све у зеленилу, посред којега лијено провирују бијеле кућице, као каже „виле“; крајем Бојане покривене гором, бржуљаци Ријета и св. Никола, а између овога цијела простор заузима једно блато, порасло трском, и у центру њега мало језерце са свим чисто од траве, јер је дубоко 3—4 метра. Овај простор зове се „Зоганским блатом“, Иза Бојане, иде непрекидни ланац арбанашких планина, сав покривен сивијом. Пут саврх Пинежа на дно равнице иде међу грмоме увјек зеленога излекса (прета дуба и стабљика крушака, дуња, мурава, маслина и др. од којих једна још дијелују, а друга су већ покривена ситном воћком; по мјестима чапљавише паса веока са стаблом, покривеном ружичастим чашицама, заузима крај пута као гад навалих ту усађен, и скромна мајкина душица усађује вас својим нежним мирисом.

Сматрајући доље, ми смо виђели, гдје једно 30—40 људи чисте ушне кавала од ијеска, који је наблизо море последи дуготрајнога ширења, (ту ће бити зид, који ће бранити од ијеска). Зауча „живи“, заорих се, тек се помолио Господару. Г. Варман дошао је ту и пратио је Господара у цијелом прегледу те радње, па има што виђети. То је канал од 8 до 10 метара широк и до 2 метра дубок, а с обје стране његове изкопе се до 2 метра у висину валови од земље, избачени из њега. По средини канала иде мали ендецић, који служи за сток воде, која избија изнутра испод земље или долази сага од ишине или од ближих долава, а таквим не смета радње. Поток Ератица, с којим се овај канал при ушћу саставља у једно корито, преведена преко њега по великом жљебу на штица и спушта се по ископаном за њу ендеку у море, такође да не би сметала радњи.

Тада је било у радње 900 метара и кад погледате на њега, то ви мислите, да је пред вама дијела ријека с високим бреговима од воје је вода отишла некуда. И у самој ствари, сва она вода, која сад покрива земљу на простору 20 километара, оће се одијелити до једне капице, и никаква капица не ће бити у стању да напуни њега барем на неколико сахата, а и кад би се увалила Бојана, што се догађа од времена до времена, и она за дан или за 2 мексе проћ у море истим каналом, без да штогај потону.

Овај дан ту је било до 300 радника — Црногораца, Хрцеговаца и Арбанаса.

— Не варате се, не, примјети Рене. — Погубљен је био рад! Тога што је убио некога свог рођака, некога међака, ако се не варам....

Рене Мулен, јако забуђен потарди главом....

— Е, господино, гроб погубљеном налази се у дванаестом одјесењу.... Првога гробара или чувара што удесите, запитајте, казаће вам, јер сваки зна гдје је тај гроб.

Ђорђе херцег од Тур-Водје, час блиједи а час поцрвени, док се они разговараху. Без сумње то име — Павле Лероаје — јако га је потресло, али ипакме од присутних, разумје се, не паде то у очи.

— Ко би могао бити овај човек? — питах се само готово престрављен.

Механичар настани:

— Опростите, господине, што вам досађујем питањима, али вјерујте ми, не чиним то из присто разоднаости....

— Ама ја сам вам са свим на расположењу и готов да вам одговарам....

— Је ли гроб Павла Лероаје у реду држан?

— Не знам, господине. То се гиче његовијех домаћих; то је на њихов трошак; нијесмо у дужности да се о том бринемо....

— Дакле ви не можете знати да ли ко од својине покојникове полази његов гроб?

Пут је пролазио Господар, свуд се орало „живи“, које се разишавало по цијелој околности и савијешало се у један непитавствен изазв с таласима забурљивог мора.

Весели поглед Господарев свјетлочио нам је његово задовољство радњом, а његов просијаног његовог држењем руком свима радницима показивао је, кажемо Господар цијени тежики труд радника. Забављивши се до једне уре обје с њезом својом пратио, доведеном од Бара и прикупљеном у Ушћу, Господар врати се веома на своју Вратиславу.

Још једна ура, за коју су ручали, и Господар отпутова сунјем, јер јакта, и авс је дошла у Ушћу, није могла стати ту већ је побјегла у Бар.

На вису, кажемо је ушћу Ушћу, учинило на Господара, да су оставио у Ушћу можда казати, а за сва његова посјетом пројавијели и морали, откријали његовим добрим погледом, његовима ријечима, у којима виђело се бржа алладина о благу његова народа и топло учешће његовим нуждима и мукама. Са његовијем одласком осјећала се нека жалост и празнина; али је у том сваки још више привољо к својој раду у тврдој нади, да ће и опет скоро откријати сунце, да ће и опет доћи Господар, кад се сврши рад, и да каже „авсех“ свамо народу — раднику; а ми на поних грудн вичемо: „Боже, поживи Господара и његову фамилију на радост и срећу љубећег њега народа!“

(Б.) ПОДГОРИЦА, 2. Априла. — (Добровољно позоришно друштво народне Читавице у Подгорици). — Промле су већ пуне четири године, од како је средине питеме Зете — баш китица народ Подгорице — одма пла јутрећи зривога дољенске слободе почела своје млађане интелигентне снаге под заставу слободног умиог удружења окупљати. Прије четири године — на измаку 1880 године — увиђавије друштво одашњег становништва покренуло је племениту мисао да се оснује народна читавица с библиотеком у Подгорици. То је друштво успјело: да се напредна мисао та оствари и постојано одржи. Благодарећи његовом покровитељу својем, Великом Војводи Зетском, просијетна установа ова обезбјеђена је данас са дијелом локалом, кога јој узвишени покровитељ из милости даје.

Благотворна ова установа, као свуда, тако је и код нас имала прогресивног утицаја на умни развитак одашњег становништва, особито на интелигенцију самог друштва.

У почетку текуће године један еномен — прво позорије „Балканске Царице“, као да је на оном земљини, гдје се величанствено појаве прошлости збиваше — покренуо одушевљеним заносом код поменутог друштва жељу: да се и код нас изведе: добровољно читавицко позоришно друштво.

Покренувши мисао ову — друштво у напредној сједишњи својој неспрех бијели поклада — ријешило је да се о укренем празницима дају престава: „Максим Црнојевић“, трагедија Дра. Лаза Костаћа. „И ола вилла, и ола воде“ и „Шарапа“.

Подјеливши своје улоге по дару и способност друштво је поред својих личних послова у тецају цијелог поста живо учало, тачно присуствујући свијема пробама. Из опшне друштвене касе на вријеме буду наредне лужје алине на доба Пријорјени. Тако је неспрех самог укрену друштво са свијем потребама и својом способношћу готово било. Наш први глумци једва ишчекиваху дан ускрса, када ће прилику пред ваља многобројном публиком ку-

— Не знам, вјерујте!

Залуду је дакле и питати вас да ли вам је познато гдје се сад налази његова породица?

— Залуду, боже, али чувари биће боље извјештени, о свему томе, боже од мене. Обратите се њима.

— То ћу и учинити. Фала вам и опростите.

Рене Мулен изађе из канцеларије па опет зађе кроз старе мртвачке вароши. Херцег се даље преузимао, а то му се није дало скрити.

— Хоћу ли још колико чекати? — ушита од пискарала.

— Десетак минута, од прилике, господине.

— Е, па ја ћу изићи мало да прегледам радњу извршену по мојој наредби.

— Кад се вратите, наћи ћете писмо готово.

Херцег Ђорђе изе за Рекосом.

Он опазн механичара гдје се разговара са једним чуларом: биће био неде-сет корака удаљен.

Ђорђе се устави, тобоже прегледајући гробове, али оком прабаше неспознатог му човека, који је у Ђорђевијој памети пробудио странну успомену што бјеше одавно већ законана.

Рене ушита чувара:

Би ли ми показао гдје дванаесто одјесење?

прати способност умјетничког пратица.

Велике лажи укренули дана на дану по изданима народним, како кажемо о преставицама показати. То је био укрет, то је прву нече усмјер, како се кажемо трагедија Максим Пријорјени, илустририне тек пријавио доједне било. Другу нече преставица се „Нова вилла, и ола воде“ и „Шарапа“, парала бидише важе. Трећу нече буде објавица да ће се поново преставицати „Максим Пријорјени“. Ту ишавицу нече дошла се може показати посјети поворшима, које бидише дуким пуно. Ређати појединости поменутих престава било би сумњиво, за то ће се ишави ограничити на неке опште примједбе.

Лича дјестујућа у трагедији „Максим Пријорјени“ биде: с одјесења: Дукло од Метакса (Г. Стеван Радичевић), Ђорђе син му (Г. Ђорђе Станић), Анђелија кћи му (Џица, Ђорђе Вукотић), Фелет удовица дукленог сина Марка (Џица, Марија Радичевић), Ило Пријорјени (Г. Бејо Брадаковић), Јепросица жена му (Џица, Вукотић), Милош Обресбеговић (Г. Стеван Гвозденовић), Малис син Ивоа (Г. Стеван Дукачић), Војводе: Јован Канетан Ивоа син оца (Г. Ристо Марковић), Вилиа Ликоаћ (Г. Бола Чакш), Милић Шереметовић (Г. Јован Пејановић), Ђуро Кулунџић (Г. Марко Пејановић), Илдан Вошмар (Г. Зараја Радичевић), Радоје Пријорјени (Г. Милош Улић), образана (Г. Зараја Гвозденовић), изишота (Г. Лаза Врбича).

О самим дјестујућим ситмама може се рећи: да су изазовале неке изишма као локална изријетије и тешикоје прилику савањану живице покрета, сви су у опште добро одигравали своје улоге — славајућа вјерно пошледице и укрое са правом природном осјећањеношћу. Интересантно је изишмунути, да је при престава присуствовало поштованих лица, која су имали прилаже исту трагедију и на друга мјеста гледати гдје се одиграва. На су се поштоване особе изазвале не мање изишма — констатујући да је овај некунај, као дијалектичким нејерошаван. Шта мише бидише странаца, који се не могућу вјерити лако да је то први пошвај једног добровољног друштва, које није имале правне позоришне вриштина важдети. Није аз то један јасни доказ, да је мише друштво способно; да има доволно природног талента за вриштинне позоришних сценерија? Само што на жалост осудјева у томе с неке стране, за чију се љубав можда прво позорије и одиграло.

Прво позоришно читавицко друштво жедећи помоћи и освајати своју читавицу, у чију корист иду приходи од престава и одише — жели у исто вријеме да узгосна мјесну публику са историјском пропациошћу, животом и обичајима свога народа.

Обећавајући се да ће и унапријед давати престава и на овом мјесту вас обавијести — друштво се жели Свемогућему: да живи генија „Балканске Царице“, да живи наш ослободилац и просвјетитељ — Казан-вјесник — живи!

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 6. Априла.

У петак 5. ов. м. прослављен је дан рођења Њ. Свјет. Великага Војводе Зетскога Мирка. Служба Божија и благодарену присуствоваху: Г. м. министар, државни савјетници, великсудии и остали чиновници, преставници општине и ученици гимназије, и сви, школе са својим наставницима. Осим многих бројаних пошарава, цетињска општина и одбор из издаше

— Драге вође. Ајте правом оном истом стазом, на крају не.... али идем ја узгред.

— Е, баш ти еала.

Херцег висије с пошоме, пође и он за њима.

— Тражите ли нека гроб! — запита чулар.

— Да, одговори Рене и каза му потајно.

— А, гроб крај ала, како га ми зовемо, јер нема ка њему написано ништа без те ријечи.

— Да, да, тај....

— Врло добро.... Тај је гроб као нека знаменитост у монархискоме гробу.... то је рака о којој се прича. Ми је унијек показујемо пошаницима, а није далеко од још чувенијага гроба четирију Ропелскијех стражара....

— А је ли у реду држан, тај гроб „права“?

— Потпуно!

Та ријеч обрадова Ренеа.

— А ко вестује гроб? — ушита Рене.

— Нека жена већ у годинам и унијек у прво обучена, а прати је лијени неки момак.

Биће удовица и син погубљенога.

— Долазе ли често?

Није дакле претјела већ једна дана што их не видјесмо. Какому на дуго и дуго моле се Богу врх гроба!

(Наставиће се.)

„Зетскога Дома“ отворилиме бројаниме министре Савјетовне Књажевине на Радску.

— Мига дан у 5 сати по подне, Њ. м. м. Књажевине Књаза и Књагини, са свима члановима Савјетовна Дома и пријави, дошави с Радске. При уласку у дворану, на ријечној страни, стисли су се сви за грмом „двједе“ дољених Господара и његову породицу, високи достојанственици и дукленосте чеклају пред двором.

— У пасах нече стагло је на Цетиње Г. др. Лаза Костич.

— Одбор из издаше Зетскога Дома послао ми је одиједне позив за купљених прилога. И ми с наше стране, ишавијек пресоручујемо, пошледицима у уштрамности да призову око тога посла. Велике гласе.

Вријеме је већ наступило, да се живае отпочне радити на подизању „Зетскога Дома“, а почетом је оскудица у средствима, — то се опшијем и умодатају одбори у уштрамности, да поштрају гласе са купљених прилога, тако и се поштравањем овог, што је већ скупљено.

Цетиње, 6. Априла 1885.

Срединиња Цетињски одбор за скупљање прилога:

Телеграми „Гласа Црногорца“.

ПЕТРОГРАД, 1. Априла.

„Монитор“ штампало је извјештај генерала Комжорова; у своме извјештају генерал каже да је био нападнут од Авганаца, с тога је принуђен био и он оружјем одбити их. — „Петроградска Газета“ израваје увијешће да ће Гледстон умјети отклонити све што би смјерало да се добри односијаи прекину.

ЛОНДОН, 2. Априла. — Влада је у парламенту изјавила да је њена намера, односно броја резерве, појерена ушћем афганских догађаја. Поттавијех обавијести о томе моћи ће подијети тек идуће недеље. — Влада потврђује вијест што се кроз пошине провијела да је Лужакен у Турпугу гдје је заузео јаку позицију да спријечи евентуален руски напад на Мерет. — Влади вје познато да ли Руси напредују дуж Мургеба. — „Тајмс“, напротив, тврди да Руси напредују те се њага новјим сукобима између њих и Авганаца.

ПЕТРОГРАД, 2. Априла. — Гврдјски командант Шувалов именован је за посланика у Берлин.

ЛОНДОН, 2. Априла. — Гледстон је вјавио у парламенту да ала да није примила потврде о напредовању Руси. Петроградски кабинет дао је увијешће да, сагласно наредбама владиним, руска војска неће напредовати.

ЛОНДОН, 4. Априла. — Министеријалини листови констатују могућност поравнања. Одговор пилгосе владе (на модлинириране предлоге руске што стиглоше у уштрам) отиришавен је сиво.

ЛОНДОН, 5. Априла. — Гледстон је прочитав у парламенту денешну Торпорову у којој јавља да су Руси установили своју припремену уираду у Пензеку.

„Штампара“ тврди да Русија жели уздржати мир, а управа установљена припремено у Пензеку да неће пореметити преговоре.

Њемачки цар савјетовао је руску владу у помиришоме савезу.

„Тајмс“ једнако тражећи издвољенја од Руси што су заузели Панцех, пише у прилог востану наоружању.

ИЗ ПРИВРЕДЕ.

Пресавишће вођања.

Љубав на вођарству наш землоделав све више и више показује, што је на сваки начин прије за позвалу не аз осуду. Колико у томе своје вољеног ишче и торијаче користи, толико ина и други врло важних разлога за што веће тајеме вођа. У колико смо разабрали, в прошлих година било је нарушених за вођае из уштрамности земље код управе економије топчдерске, али ове године било је и сувашије, тако да је већ вестало за преглау.

Нама је особито жаљо, што тако обилсја осјећамо потребу за што укускијим и благодарнијим вођем, а како је и савијашни вођае пресавишће вођања — то ми да

